

Šolska svetovalna služba danes: analiza rezultatov raziskave o vlogi svetovalne službe v šoli

PETRA GREGORČIČ MRVAR, MARJETA ŠARIČ, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta
petra.mrvar@gmail.com
marjeta.saric@ff.uni-lj.si

● **Izveček:** V letošnjem letu smo obeleževali petdeseto obletnico zaposlitve prvih timov svetovalnih delavcev, ki so opravljali svetovalno delo v šolah. Kljub dolgi tradiciji šolske svetovalne službe v Sloveniji je bilo narejenih le nekaj reprezentativnih empiričnih raziskav o njenem celostnem delovanju. Zadnja obsežnejša je bila opravljena tik pred sprejetjem programskih smernic, in sicer konec devetdesetih let prejšnjega stoletja. Zaradi pomanjkanja raziskav in kljub zavesti, da vsega ni mogoče proučiti, smo se lotili raziskave, da bi to vrzel vsaj delno zapolnili. V prvo fazo raziskave, ki še vedno poteka na Oddelku za pedagogiko in andragogiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, smo vključili svetovalne delavce, ravnatelje, učitelje, učence/dijake in starše osnovnih ter srednjih šol. V prispevku bomo predstavili nekaj osnovnih rezultatov opravljene raziskave, in sicer bomo z vidika omenjenih udeležencev v raziskavi prikazali: (i) katere naloge svetovalnih delavcev prevladujejo v njihovem delu in (ii) kako udeleženci ocenjujejo medsebojno sodelovanje.¹

¹ V besedilu so uporabljeni izrazi zapisani v slovnični obliki moškega spola; ti so uporabljeni kot nevtralni in veljajo enakovredno za oba spola.

Ključne besede: šolska svetovalna služba, učenci/dijaki, učitelji, ravnatelji, starši.

School Counselling Service Today: Analysis of Research Results on the Role of School Counselling Services

● **Abstract:** This year marked the fiftieth anniversary of the first employment of counselling teams in schools. Despite the long school counselling tradition in Slovenia, only a few representative empirical studies about its integrated operation were performed. The last more extensive research was carried out just before programme guidelines were adopted at the end of the 1990s. Due to the lack of research and knowing we could not study everything, we performed a research in order to at least partially bridge this gap. The first phase of the research that is still ongoing at the Faculty of Arts, Department of Educational Sciences, University of Ljubljana, includes primary and secondary school counsellor, principals, teachers, students and their parents. The article introduces some of the primary research results given from the perspective of the participants: (i) which tasks represent the majority of the counsellor's work and (ii) how the participants evaluate their mutual cooperation.

Keywords: school counselling services, students, teachers, principals, parents.

Uvod

Šolska svetovalna služba kot posebna organizacijska oblika podpore in pomoči vsem udeležencem v vzgojno-izobraževalnih ustanovah ima v Sloveniji že dolgo tradicijo (gl. Resman idr. 1999). V letošnjem letu smo obeleževali petdeseto obletnico zaposlitve prvih timov svetovalnih delavcev v šolah. Leta 1996 je bilo v 67. členu Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanje opredeljeno, da v javnem vrtcu oziroma šoli deluje svetovalna služba, ki svetuje otrokom, učencem, vajencem, dijakom, učiteljem in staršem; sodeluje z vzgojitelji, učitelji in vodstvom šole pri načrtovanju, spremljanju in evalvaciji razvoja vrtca oziroma šole in opravljanju vzgojno-izobraževalnega dela ter opravlja poklicno svetovanje. Svetovalna služba sodeluje pri pripravi in izvedbi individualiziranih programov za otroke s posebnimi potrebami. Pri opravljanju poklicnega svetovanja se povezuje z Republiškim zavodom za zaposlovanje. Omenjeni člen je veljaven še danes (Zakon o organizaciji ... 2017, 67. člen).

Konceptualni dokument za šolsko svetovalno delo so Programske smernice za delo svetovalne službe (Programske smernice ... 1999a/2008a, 1999b/2008b, 1999c/2008c). Te so bile leta 1999 potrjene na Strokovnem svetu RS za splošno izobraževanje in opredeljujejo, da se svetovalna služba vključuje v reševanje pedagoških, psiholoških in socialnih vprašanj v vrtcih, šolah in domovih preko treh osnovnih dejavnosti: dejavnosti pomoči, razvojnih in preventivnih dejavnosti ter dejavnosti načrtovanja in evalvacije. Preko teh dejavnosti je svetovalni delavec med drugim v oporo vsem udeležencem v vrtcu, šoli oz. domu in z nji-

mi sodeluje pri dejavnostih učenja in poučevanja oz. igre; kulture, vzgoje, klime in reda šole/vrtca; telesnega, osebnega in socialnega razvoja; šolanja in poklicne orientacije (oz. v vrtcu sprejema otrok v vrtec in njihovega prehoda v šolo) ter na področju socialno-ekonomskih stisk (prav tam).

Kljub dolgi tradiciji delovanja šolske svetovalne službe je bilo opravljenih le nekaj reprezentativnih empiričnih raziskav o njenem celostnem delovanju (Vogrinc in Krek 2012). Izjemno redke so raziskave, ki bi podrobneje proučevale sodelovanje in (po)svetovalno delo med svetovalnimi delavci, otroki/mladostniki, učitelji/vzgojitelji, vodstvom vzgojno-izobraževalnih ustanov in starši ter drugimi akterji v lokalnem okolju. Zadnja obsežnejša je bila opravljena konec devetdesetih let prejšnjega stoletja tik pred sprejetjem programskih smernic (gl. Resman idr., 1999), po sprejetju smernic pa je bilo opravljenih še nekaj evalvacijskih raziskav, ki so proučevale delovanje svetovalne službe v šolah in vrtcih nasploh (npr. Bezić 2008; Malešević 2018; Valenčič Zuljan idr. 2011; Vogrinc in Krek 2012; Vršnik Perše idr. 2008). Nekaj raziskav se je ukvarjalo s proučevanjem le posameznih vidikov delovanja oz. nalog svetovalne službe v šoli, npr. sodelovanje šolske svetovalne službe s starši in zunanji instituci-

Kljub dolgi tradiciji delovanja šolske svetovalne službe je bilo opravljenih le nekaj reprezentativnih empiričnih raziskav o njenem celostnem delovanju.

jami ter strokovnjaki (Gregorčič Mrvar 2008; Gregorčič Mrvar in Mažgon 2016), evalvacija različnih oblik dodatne strokovne pomoči, ki je dodeljena otrokom s posebnimi potrebami (Vršnik Perše idr. 2016) in od-

nos šolskih svetovalnih delavcev do pomena participacije otrok z učnimi težavami pri oblikovanju, izvedbi in evalvaciji programov učne pomoči (Kodele 2017).

Opravljenе raziskave, podobno kot tudi praksa delovanja svetovalne službe, kažejo, da je svetovalna služba pomemben sestavni del vsake šole oz. vrtca. Na primer po ugotovitvah raziskave, opravljene med pedagoškimi delavci v slovenskih šolah (Valenčič Zuljan idr. 2011), večina ravnateljev in učiteljev sprejema svetovalno službo kot integralni del vsake šole; tako je odgovorilo kar 95,1 odstotka ravnateljev in 95,7 odstotka učiteljev (prav tam, str. 30). Le 3,7 odstotka ravnateljev oz. 3,1 odstotka učiteljev meni, da lahko ima več šol sku-

sameznih profilov svetovalnih delavcev: pedagogov, psihologov, socialnih delavcev, specialnih pedagogov itd.? Pri teh vprašanjih nam je kot izhodišče služila raziskava iz konca devetdesetih let (Resman idr. 1999).

Ob navedenem želimo tudi podrobneje proučiti odnos šolskih svetovalnih delavcev in drugih udeležencev v vzgojno-izobraževalni ustanovi do aktualnih sistemskih rešitev, ki se nanašajo na koncepte inkluzivnosti, interkulturalnosti, participativnosti, aktivnega učenja itd., ki predpostavljajo močno sodelovanje šolskih svetovalnih delavcev z drugimi akterji življenja na vzgojno-izobraževalni ustanovi in zunaj nje. Raziskavo smo si zamislili v več fazah, prvo smo izvedli v začetku leta 2018, vanjo smo vključili svetovalne delavce, ravnatelje, učitelje, učence/dijake in starše osnovnih ter srednjih šol. V prispevku bomo predstavili nekaj osnovnih rezultatov izvedene raziskave, in sicer bomo z vidika

Opravljenе raziskave, podobno kot tudi praksa delovanja svetovalne službe, kažejo, da je svetovalna služba pomemben sestavni del vsake šole oz. vrtca.

pno svetovalno službo (prav tam, str. 30-31). Prav tako pa raziskave kažejo, da z novimi, raznolikimi sistemskimi rešitvami svetovalna služba doživlja vrsto sprememb, ki vplivajo na njeno delovanje in delovanje posameznih profilov v njej. Zaradi pomanjkanja raziskav in kljub zavesti, da vsega ni mogoče proučiti, smo se lotili raziskave, da bi to vrzel vsaj delno zapolnili.

Nekaj članov Oddelka za pedagogiko in andragogiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani² se nas je odločilo, da se lotimo obširnejše raziskave, v kateri želimo celostno proučiti, kako svetovalna služba danes deluje v vzgojno-izobraževalnih ustanovah in kako svetovalni delavci sodelujejo s posameznimi udeleženci v ustanovah in (lokalni) skupnosti. Konkretno proučujemo, kako svetovalni delavci ocenjujejo pogostost izvajanja nalog svetovalne službe, strategije dela ter vsebinsko usmeritev. Nadalje nas zanima: Kakšno (po)svetovalno podporo pričakujejo otroci in mladostniki, učitelji oz. vzgojitelji, ravnatelji in starši? Kakšno je ujemanje med vlogo svetovalne službe, kot si jo predstavljajo svetovalni delavci, ter zamislimi, potrebami in pričakovanji otrok/mladostnikov, učiteljev oz. vzgojiteljev, ravnateljev in staršev? Katere so razlike pri svetovalnem delu v različnih vzgojno-izobraževalnih ustanovah (vrtcih, osnovnih in srednjih šolah, domovih) v nalogah, vsebini in strategijah dela? Katere so razlike v svetovalnem delu po-

omenjenih udeležencev v raziskavi prikazali: (i) kate-re naloge svetovalnih delavcev prevladujejo v njihovem delu in (ii) kako udeleženci ocenjujejo medsebojno sodelovanje. Rezultati so bili predstavljeni na konferenci o šolskem svetovalnem delu - 19. Prispevki strok za svetovalno delo v praksi (Gregorčič Mrvar idr. 2018).

Raziskava o svetovalni službi v osnovni in srednji šoli

Prvo fazo empirične raziskave o svetovalni službi smo izvedli v osnovnih in srednjih šolah, ki je potekala od januarja do marca 2018.³ Vsem ravnateljem in svetovalnim delavcem na osnovnih šolah v Sloveniji (N = 454) ter srednjih šolah v Sloveniji (N = 182) smo januarja 2018 po spletni pošti poslali povezavo do spletnih anketnih vprašalnikov. V vzorec šol za ugotavljanje perspektive različnih udeležencev vzgojno-izobraževalnega procesa smo vključili 45 osnovnih šol in 20 srednjih šol. K izpolnjevanju spletnega oz. natisnjenega vprašalnika smo povabili vse učitelje oz. profesorje na izbranih šolah, učence 6. a, 7. a, 8. a, 9. a, dijake 1. a, 2. a in starše učencev 3. a, 6. a, 9. a ter dijakov 1. a, 2. a. Odzvalo se je 315 šolskih svetovalnih delavcev, 1671 učencev in dijakov, 501 učitelj, 266 ravnatelj in 1119 staršev.

2 Raziskovalno skupino sestavljamo dr. Petra Gregorčič Mrvar, dr. Katja Jeznik, dr. Jana Kalin, dr. Robi Kroflič, dr. Jasna Mažgon, dr. Marjeta Šarič in dr. Barbara Šteh.

3 Iskreno se zahvaljujemo dr. Metodu Resmanu in članicam področne razvojne skupine Zavoda RS za šolstvo za svetovalno delo v vrtcih, šolah in domovih (vodja skupine je mag. Tanja Bezič), ki so z uporabnimi predlogi prispevali k izboljšanju vprašalnikov, namenjenih udeležencem v raziskavi, in za pomoč pri njihovem izpolnjevanju med svetovalnimi delavci in ravnatelji osnovnih in srednjih šol.

Rezultati raziskave

Naloge šolske svetovalne službe

Najprej nas je zanimalo, kakšno je mnenje šolskih svetovalnih delavcev o programskih smernicah za delo svetovalne službe. Rezultati kažejo, da se večini svetovalnih delavcev (68,9 %) zdijo programske smernice za delo svetovalne službe ustrezne in jih pri načrtovanju svojega dela ter nalog praviloma upoštevajo. Slabih 20 odstotkov svetovalnih delavcev programske smernice dobro pozna, a jih pri načrtovanju svojega dela in nalog redko upošteva. Nekateri svetovalni delavci programskih smernic ne poznajo preveč natančno in zato ne vedo, ali jih upoštevajo pri načrtovanju svojega dela in nalog. Rezultati so primerljivi z ugotovitvami spremljave uresničevanja programskih smernic, opravljene na zavodu za šolstvo, namreč, da velika večina svetovalnih delavcev sprejema programske smernice kot temeljno izhodišče in usmeritev za svoje delo tako na osebni kot formalni ravni (Bezić b. l.).

Doc. dr. Petra Gregorčič Mrvar in asist. dr. Marjeta Šarič

Nadalje smo preverjali, znotraj katerih osnovnih dejavnosti šolske svetovalne službe in področij vsakdanjega življenja in dela v šoli svetovalni delavci opravijo največ delovnih nalog. Postavke so svetovalni delavci, ravnatelji in učitelji rangirali od 1 - največ nalog do 3 (oz. 6) - najmanj nalog.

Kot je razvidno iz rezultatov, šolski svetovalni delavci po njihovem lastnem mnenju, mnenju ravnateljev in

učiteljev največ delovnih nalog opravijo v okviru dejavnosti pomoči (rang 1), sledijo razvojno-preventivne dejavnosti (rang 2) ter dejavnosti načrtovanja in evalvacije (rang 3).

Iz tabele 1 vidimo, da v okviru področij dela in življenja v šoli po mnenju vprašanih (svetovalnih delavcev, ravnateljev in učiteljev) svetovalni delavci največ delovnih nalog opravijo v okviru šolske kulture, vzgoje, klime in reda ter na področju učenja. Najmanj delovnih nalog tako po mnenju svetovalnih delavcev kot ravnateljev opravijo na področju poučevanja.

Rezultati nadalje kažejo, da se večina šolskih svetovalnih delavcev najpogosteje (vsak dan, enkrat do nekajkrat na teden) ukvarja z učenci in dijaki z učnimi težavami, z učenci/dijaki s posebnimi potrebami, ki imajo odločbe o usmeritvi, z učenci/dijaki z vzgojnimi in disciplinskimi težavami in z učenci/dijaki, ki imajo težave v telesnem, osebem in/ali socialnem razvoju. Na mesečni ravni (enkrat do nekajkrat na mesec) se jih večina ukvarja s celotnimi oddelki oz. razredi učencev/dijakov, z učenci/dijaki, ki so kakor koli izpostavljeni dejavnikom tveganja in negativnim izkušnjam (npr. nasilju, zlorabi, revščini itd.), in z učenci/dijaki priseljenci, begunci. Najmanj pogosto (manj kot enkrat na mesec ali nikoli) se ukvarjajo z vsemi učenci/dijaki na šoli, nadarjenimi in učenci/dijaki Romi.

Svetovalne delavce smo tudi prosili, da ocenijo čas, ki ga porabijo za posamezne oblike dela glede na temeljne namene šolskega svetovalnega dela. Večina svetovalnih delavcev ocenjuje, da ravno prav časa porabijo za individualno delo z učenci/dijaki, za posvetovanje s kolegi svetovalci v šoli in zunaj nje, z učitelji, ravnatelji in starši, premalo časa pa po mnenju večine svetovalnih delavcev porabijo za spodaj navedene oblike dela:

- pisanje člankov in publiciranje svojih ugotovitev (77,6 % svetovalnih delavcev),
- študijsko in raziskovalno delo na šoli (72,4 %),
- študij strokovne literature (72,3 %),
- sodelovanje v strokovnih združenjih (58,9 %),
- delo v razredih/oddelkih (56,3 %),
- skupinsko delo z učenci/dijaki (52,6 %),
- udeležba na seminarjih, tečajih ipd. (52,6 %).

Podobno ugotavljajo tudi ravnatelji šol, večina jih namreč meni, da svetovalni delavci premalo časa porabijo za pisanje člankov in publiciranje svojih ugotovitev (meni 69,8 % anketiranih ravnateljev), študijsko in raziskovalno delo na šoli (69,4 % ravnateljev), delo v razredih/oddelkih (52,5 % ravnateljev) in nekoliko manj kot polovica ravnateljev (40,3 %) meni, da svetovalni delavci premalo časa porabijo za skupinsko delo z učenci/dijaki. Vidimo torej, da so tako po mnenju svetovalnih delavcev kot ravnateljev izpostavljene dejavnosti, ki se vežejo na profesionalni razvoj svetovalnih delavcev, in dejavnosti, ki se nanašajo na celotne populacije učencev oz. dijakov (študijsko in raziskoval-

Tabela 1: Pogostost opravljanja nalog v okviru področij dela in življenja v šoli

Področja/udeleženci – rangi	Svetovalni delavci rang	Ravnatelji rang	Učitelji rang
Učenje	2	2	1
Poučevanje	6	6	5
Šolska kultura, vzgoja, klima in red	1	1	2
Telesni, osebni in socialni razvoj	3	5	6
Šolanje in poklicna/karierna orientacija	4	3	3
Socialno-ekonomske stiske	5	4	4

no delo na šoli, delo v razredih/oddelkih, skupinsko delo z učenci/dijaki).

Iz predstavljenih rezultatov lahko ugotovimo, da je večina šolskih svetovalnih delavcev osredotočena na kurativne posege, manj pogosto pa se ukvarjajo s celotnimi populacijami učencev in dijakov ter delom v posameznih oddelkih. Podobno kažejo tudi dosedanje raziskave (gl. npr. Bezić 2008; Resman idr. 1999; Vogrinc in Krek 2012). Šolska svetovalna služba se pomoči posameznim učencem in dijakom razumljivo ne more ogniti, saj je to ena izmed njenih glavnih dejavnosti v šoli. Pa vendar takšen pristop, če prevladuje v delu svetovalne službe, postavlja službo v servisni položaj. Takšen položaj ni v skladu z našim konceptom šolskega svetovalnega dela, namreč: »Svetovalna služba v vrtcu z vrtcem oziroma v šoli s šolo sodeluje že v izhodišču - pri samem načrtovanju, vzpostavljanju in vzdrževanju ustreznih pogojev za varno in hkrati spodbudno vzgojno-izobraževalno okolje, ki omogoča otrokovo optimalno napredovanje. Svetovalne službe v vrtcu oziroma šoli potemtakem ni mogoče razumeti kot servis, ki naj bi interventno priskočil na pomoč samo ob različnih motnjah in težavah.« (Programske smernice ... 1999/2008a, 1999/2008b, 1999/2008c, str. 9) Individualno-kurativni pristop pa niti ne prinaša rezultatov, ki bi si jih želeli pri delu z učenci (prim. Vršnik Perše idr. 2016). Že leta 2014 smo na okrogli mizi posveta svetovalnih delavcev Prispevki strok za svetovalno delo v praksi skupaj s svetovalnimi delavci iz prakse ugotavljali, da je treba okrepiti prizadevanja za premik v paradigmi razmišljanja od krizno-kurativnega k razvojno-preventivnemu delovanju svetovalnega delavca (Bizjak 2014). Omenjena prizadevanja niso le odgovornost stroke, pač pa zagotovo tudi problem šolske politike (prav tam). Brez dvoma lahko zapišemo, da so takšna prizadevanja še vedno močno aktualna, predvsem pa nujno potrebna.

Sodelovanje svetovalnih delavcev z ravnatelji, učitelji, starši in učenci/dijaki

V nadaljevanju smo proučevali, kako svetovalni delavci in drugi udeleženci v šoli ocenjujejo medsebojno sodelovanje. Iz zbranih podatkov (tabela 2) lahko razberemo, da večina ravnateljev ocenjuje medsebojno sodelovanje s svetovalnimi delavci kot zelo dobro in dobro. Tudi veliko svetovalnih delavcev ocenjuje sodelovanje z ravnatelji kot zelo dobro, a je več takih, ki so ga ocenili kot dobro ali so neodločeni pri tej oceni.

Podobna, a še bolj izrazita razhajanja v oceni medsebojnega sodelovanja so med svetovalnimi delavci in učitelji. Kot kaže tabela 3, še vedno okoli 90 odstotkov svetovalnih delavcev in učiteljev ocenjuje medsebojno sodelovanje kot dobro ali zelo dobro. Manj svetovalnih delavcev se je odločilo za oceno zelo dobro pri sodelovanju z učitelji ali ravnatelji - prav ti so še posebno visoko ocenili sodelovanje s svetovalnimi delavci.

Pri razumevanju tega (sicer majhnega) razkoraka v oceni sodelovanja med svetovalnimi delavci in ravnatelji ter učitelji si lahko pomagamo s tem, kar so svetovalni delavci omenjali v odgovorih odprtega tipa.⁴ Pogosto so namreč navajali veliko obremenjenost z administrativnimi in koordinacijskimi obveznostmi, te pa lahko privedejo do manjšega zadovoljstva svetovalnih delavcev z odnosom z vodstvom in učitelji, saj jim te oblike dela jemljejo čas in energijo za ukvarjanje z drugimi, za zunanje deležnike manj vidnimi nalogami. Razlogi za razkorak v oceni medsebojnega sodelovanja so lahko tudi v različnih pričakovanjih, ki jih imajo drug do drugega, in različnih predstavah, ki jih imajo o delovnih nalogah drug drugega. Možnih razlogov za take rezultate je verjetno več, morda se bo

Tabela 2: Ocena sodelovanja med šolskimi svetovalnimi delavci in ravnatelji

Ocena	Zelo dobro	Dobro	Niti dobro niti slabo	Slabo	Zelo slabo
Ocena šolskih svetovalnih delavcev o sodelovanju z ravnatelji	51 %	33 %	12 %	2 %	2 %
Ocena ravnateljev o sodelovanju s šolskimi svetovalnimi delavci	67 %	28 %	4 %	1 %	0 %

kateri od njih še razkril ob nadaljevanju naše analize zbranih podatkov.

Visoko oceno sodelovanja s šolsko svetovalno službo so podali tudi starši: 48 odstotkov staršev je ocenilo sodelovanje kot zelo dobro in 40 odstotkov kot dobro, 6 odstotkov staršev se ni moglo odločiti in po en odstotek staršev je ocenilo sodelovanje kot slabo ali zelo slabo. Na podlagi teh rezultatov lahko sklepamo o tem, da je sodelovanje med starši in svetovalnimi delavci v veliki meri dobro. Kot kaže raziskava o sodelovanju med svetovalnimi delavci in starši, ki je bila med svetovalnimi delavci opravljena pred leti (Gregorčič Mrvar 2008), večina svetovalnih delavcev v svoje delo vključuje starše, hkrati pa ima pri sodelovanju z njimi relativno dobre osebne izkušnje.

Učencev in dijakov nismo neposredno spraševali o oceni sodelovanja s šolskimi svetovalnimi delavci. O tem sodelovanju pa lahko posredno sklepamo iz odgovorov na nekatera druga vprašanja. Med drugim so učenci in dijaki na petstopenjski lestvici ocenjevali različne postavke, ki opisujejo odnos do svetovalcev in odnos svetovalcev do njih samih (tabela 4).

Podatki kažejo, da se veliko učencev in dijakov (74 %) strinja, da bi si svetovalni delavci vzeli čas za pogovor z njimi. Obenem se nekoliko manj učencev in dijakov stri-

nja s tem, da ob tem ne bi oklevali (54 %), ali pa bi raje šli k svetovalnemu delavcu, ko na šoli ni več drugih učencev oz. dijakov (42 %). Pomemben je podatek, da se 20 odstotkov učencev in dijakov strinja, da se ne odločijo za obisk šolske svetovalne službe, ker jih je sram, 28 odstotkov je takih, ki ne gredo, kljub temu da vedo, da bi jim pogovor koristil. Ti podatki so lahko pokazatelj, da si nekateri učenci in dijaki želijo pogovora s svetovalnim delavcem

Pomemben je podatek, da se 20 odstotkov učencev in dijakov strinja, da se ne odločijo za obisk šolske svetovalne službe, ker jih je sram, 28 odstotkov je takih, ki ne gredo, kljub temu da vedo, da bi jim pogovor koristil.

oziroma čutijo potrebo po tem, a vendar ne gredo do nje. Ko razmišljamo, kaj je v ozadju sramu in zadržkov za obisk v času pouka, lahko iščemo možne razloge v predstavah o tem, kaj pomeni iti na pogovor v šolsko svetovalno službo, in spremljajoči stigmi, ki se ji učenci in dijaki raje izognejo. Gledano skupaj, ti podatki kažejo na precej visoko stopnjo zaupanja učencev in dijakov v delo šolskih svetovalnih delavcev, obenem pa kažejo, da še vedno obstajajo zavore, ki jih odvrtaajo od pogovora z njimi.

Sklep

Predstavljeni rezultati raziskave, ki še vedno poteka v okviru Oddelka za pedagogiko in andragogiko FF UL, >

Tabela 3: Ocena sodelovanja med šolskimi svetovalnimi delavci in učitelji

Ocena	Zelo dobro	Dobro	Niti dobro niti slabo	Slabo	Zelo slabo
Ocena šolskih svetovalnih delavcev o sodelovanju z učitelji	32 %	60 %	7 %	1 %	0 %
Ocena učiteljev o sodelovanju s šolskimi svetovalnimi delavci	51 %	37 %	8 %	2 %	2 %

Tabela 4: Ocene učencev/dijakov o delu šolskih svetovalnih delavcev in njihovem odnosu do učencev/dijakov

	Sploh se ne strinjam/se ne strinjam	Niti niti	Povsem se strinjam/se strinjam
Če bi se želel pogovoriti, bi si svetovalni delavec takoj vzel čas zame.	8 %	18 %	74 %
Če bi imel kakšno težavo ali skrb, bi brez oklevanja stopil do svetovalnega delavca.	18 %	28 %	54 %
Včasih bi šel na pogovor k svetovalnemu delavcu, pa me je sram, da bi me videli sošolci ali učitelji.	53 %	27 %	20 %
Lažje bi se odločil iti po nasvet ali pomoč k svetovalnemu delavcu, ko na šoli ni več drugih učencev/dijakov.	27 %	31 %	42 %
Vem, da bi mi bil pogovor s svetovalnim delavcem v korist, pa kljub temu ne grem k njemu.	44 %	28 %	28 %

potrjujejo dosedanje ugotovitve o delovanju šolske svetovalne službe, da večina šolskih svetovalnih delavcev veliko svojega časa namenja kurativnemu delu z učenci in dijaki, torej individualni obravnavi učencev in dijakov z različnimi težavami, manj pogosto pa se svetovalni delavci ukvarjajo z razvojno-preventivnim delom in delom s celotnimi populacijami učencev/dijakov ter delu v posameznih oddelkih (prim. Bezić 2008; Resman idr. 1999; Vogrinc in Krek 2012). Prav tako potrjujejo, da večina ravnateljev in učiteljev ocenjuje svoje sodelovanje s šolsko svetovalno službo kot zelo dobro ali dobro (prim. Valenčič Zuljan idr. 2011).

Prikazani rezultati in ocene odslikavajo le delček sicer kompleksnih nalog, ki jih opravlja šolska svetovalna služba, in le en vidik sodelovanja svetovalnih delavcev

z drugimi udeleženci v šoli. Da bi še boljše razumeli in okrepili sodelovanje svetovalnih delavcev z drugimi udeleženci ter glavnino dela šolskih svetovalnih delavcev iz kurative in nudenja pomoči preusmerili k proaktivnim, razvojnim ter preventivnim nalogam, želimo v nadaljnjih fazah raziskave spoznati stališča šolskih svetovalnih delavcev in drugih udeležencev v šoli do oblikovanje šolske kulture po načelih inkluzivnosti, interkulturalnosti, participativnosti, aktivnega učenja itd. ter oblikovanja ustreznega etosa šole; obenem pa spoznati percepcijo ovir in znanja v zvezi z njihovim premagovanjem pri vzpostavitvi boljšega sodelovanja šolskih svetovalnih delavcev z drugimi akterji življenja v šoli in lokalni skupnosti. Vse te vidike pa želimo natančno proučiti tudi v vrtcih, dijaških domovih itd. <

Viri in literatura

1. Bezić, T. (2008). Razvoj in spremljanje delovanja mreže svetovalnih služb. *Sodobna pedagogika*, 59, št. 2, str. 60-80.
2. Bezić, T. (b. l.). Svetovalna služba sedem let po sprejemu Programskih smernic za njeno delo (PPT). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
3. Bizjak, C. (2014). Vizija delovanja svetovalne službe in kompetence za svetovalno delo v aktualnih družbenih razmerah in prihodnosti: zapisnik z okrogle mize (Celje, 11. 4. 2014). *Šolsko svetovalno delo*, 18, št. 3/4, str. 49-55.
4. Gregorčič Mrvar, P., Jeznik, K., Kalin, J., Kroflič, R., Mažgon, J., Šarić, M. in Šteh, B. (2018). Šolska svetovalna služba danes: analiza rezultatov raziskave o vlogi svetovalne službe v šoli = School counselling service today : analysis of the research results on the role of the counselling service at the school. V: Bezić, T. in Malešević, T. (ur.). 19. prispevki strok za svetovalno delo v praksi: zbornik povzetkov = 19. contributions of disciplines to the counselling work in practice : book of abstracts. 1. izd. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, str. 25-26. Dostopno na: https://www.zrss.si/digitalnknjiznica/KonfSolskoSvetovDelo_2018/24/ (11. 12. 2018).
5. Gregorčič Mrvar, P. in Mažgon, J. (2016). Sodelovanje šolske svetovalne službe s posamezniki in institucijami v skupnosti. *Sodobna pedagogika*, 67, št. 1, str. 38-57.
6. Kodele, T. (2017). Participacija učencev v procesu reševanja njihovih učnih težav (doktorska disertacija). Ljubljana: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani.
7. Malešević, T. (2018). Načrtovanje, spremljanje in evalvacija svetovalnega dela v vrtcu: analiza stanja s priporočili. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Dostopno na: <https://www.zrss.si/pdf/AnalizaStanjaSPriporocili.pdf> (11. 12. 2018).

8. Mrvar, P. (2008). Šola, vrtec, svetovalni delavec in starši - vzpostavljanje stika in sodelovalnega odnosa. *Sodobna pedagogika*, 58, št. 2, str. 120-141.
9. Programske smernice. Svetovalna služba v osnovni šoli. (1999a/2008a). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
10. Programske smernice. Svetovalna služba v srednji šoli. (1999b/2008b) Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
11. Programske smernice. Svetovalna služba v vrtcu. (1999c/2008c). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
12. Resman, M., Bečaj, J., Bezić T., Čačinovič Vogrinčič, G. in Musek, J. (1999). Svetovalno delo v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
13. Valenčič Zuljan, M., Vogrinc, J., Cotič, M., Fošnarič, S. in Peklaj, C. (2011). Sistemski vidiki izobraževanja pedagoških delavcev. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
14. Vogrinc, J. in Krek, J. (2012). Delovanje svetovalne službe. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
15. Vršnik Perše, T., Ivanuš-Grmek, M., Lepičnik-Vodopivec, J., Arnejčič, B., Javornik Krečič, M., Rutar Leban, T., Kozina, A. (2008). Vloga svetovalne službe v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah : preliminarna študija. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
16. Vršnik Perše, T., Schmidt, M., Košir, K., Hmelak, M., Bratina, T., Licardo, M., Kalan, M., in Lorbek, T. (2016). Evalvacija različnih oblik dodatne strokovne pomoči, ki je otrokom dodeljena v skladu Zakonom o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami : nacionalna evalvacijska študija : končno poročilo. Maribor: UM Pedagoška fakulteta: RS MIZŠ: Pedagoški inštitut. Dostopno na: http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/razvoj_solstva/evalvacija/2017/Por_evalv_sp_ZUOPP_FINAL_170425.pdf (11. 12. 2018).
17. Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja. (2017). Dostopno na: <http://imss.dz-rs.si/imis/8192c66537c8af5d5e27.pdf>.